

מסורת הש"ס

(א) [לעיל מו. חטבות ס:];
(ב) [עיי' לעיל לב: לה. בממרא דרבא];
(ג) [לעיל נא:];
(ד) [ג' רש"ל לה. (ס) [לעיל נא:];
(ו) [דף נא:];
(ז) [נא: ד"ה איהו];
(ח) רש"ל מ"א, (ט) [ג"ל כי קשא לר"י וכו'];
(י) [לפי גירסת רש"ל בששה דבורי מוס' ד"ה לומר וד"ה כמאן וד"ה כמאן נעמוד ב' הס ד"א];

גליון הש"ס

גב' י ש לו ד' אמות או לא. עיין לקמן דף ס ע"ב תר"ה כאן שבלתי רבי: שם אפי' הבי ניהא ליה. עיין לעיל דף לב ע"ב ודף לה ע"א:

מוסף רש"י

הנחתן את עירובו יש לו ד'. אמות. כלומר ארבע אמות שסביבו היו להו כמוקפות מחילות, ובי הובי דהטות את עירובו בנית שמקטמא בתחום ומקטמו חוץ לתחום מהלך את כולו וחזהו לא אלפים אמה, דהוי כל היתא כאלו הוא בתוך תחומה, כדלמירין לקמן בביבא מעברין (סא). אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' הא נמי כל ארבע אמות הוו להו בנית ומאי לאיתוי מחוץ לתחום בתוך התחום (דע"ר לב). הואיל ותמכין לקנות שם שביטה יש לו ארבע אמות, דהואיל והנהו ארבע אמות מיבטען בתחומה הוו להו כבתחומא (דע"ר דה).

והיה יושב ערב שבת בציתו ואומר שציתתי בצינתא מקום מסוים היה בין שני התחומין: מאי דעסיך. דעשיר את ואמרת שציתתי במקום פלוני: והא אמר רב נחמן. דלא שרי ר' יהודה אלא במקומי ותניא כוותיה דרב נחמן לעיל): שבת. שקונה שביטה ברגליו יש לו ד' אמות לקניית בית לבד מאלפים לכל רוח: להחמיר הוא. דמפסיד ארבע אמות: בתנאי' מי שיאל. מעירו לילך בעיר אחרת שמערבין בה שסמוכה לעירו בתוך ד' אלפים: הוא מותר לילך. ואע"פ שלא אמר כלום כדפירשתי לעיל) דכיון שיש לו לשם בית ודאי לא עקר דעתו מהליכתו ונתכוון לקנות שביטה בסוף התחום והוי כעני האומר שציתתי במקום פלוני וקנה דהא עני הוא דהחזיק בדרך ולרבי מאיר ודאי עני הוא ואי אמר הוי קני אכל השתא דיכול היה לערב ולומר שציתתי במקום פלוני ולא אמר מספקא לן אי הוה דעתו לקנות שביטה בסוף התחום או בציתו והרי זה חמר גמל שאין לו אלא אלפים שבין ביתו לסוף התחום אכל אלפים שמעבר ביתו לזה השני הפסיד דשמא בסוף התחום קנה ומסוף התחום נמי לא קנה אלפים לחד עיר האחרת שמא לא קנה שביטה כאן כי אם בציתו: גב' פניא נמי הכי. דכשיש לו ב' בתים וביניהן שני תחומי שבת עסקינן: כיון שפחזיק בדרך קנה שבת ר' יהודה יתר על כן אמר ר' יוסי בר' יהודה: אפילו מצאו חבירו ואמר לו לין פה עת חמה הוא עת צינה הוא למחר משכים והולך אמר רבה לומר כולי עלמא לא פליגי דצריך כי פליגי להחזיק ורב יוסף אמר להחזיק דכ"ע לא פליגי דצריך כי פליגי

הא"י להקל להחמיר הוא. ואם תאמר תיקשי ליה לשמואל דקוף כיבד מעברין (לקמן דף סא): דאמר שבת בעיר חריצה לרבנן מהלך את כולה וחזהו לה אלפים אמה הניח עירובו בעיר חריצה אין לו ממקומו אלא אלפים אמה וי"ל מכל מקום בסתמא כי אורחיה כשאין נותן עירובו בעיר חריצה הוי להקל: לומר ב"ע דא פליגי דצריך. פי' ר"ת לומר עת חמה הוא ועת צינה הוא דכיון שהחזירו מטעם זה אם כן כיון דעתו לילך כשתעבור חמה וצינה ולא יאל מתורת עני אכל אם בלא טעם החזירו אם כן לגמרי נתייאש מליך ויאל מתורת עני אע"פ שהחזיק בדרך ורב יוסף אמר להחזיק כולי עלמא לא פליגי דלריך כי פליגי לומר דסבך רב יוסף כיון שמחמת חמה וצינה הוא חוזר אם כן נתייאש לגמרי מליך ולא קנה העירוב לרבי יהודה אלא כשחזר בלא טעם יתר על כן אמר ר' יוסי דאפילו הכי קנה עירוב והוה ליה לרב יוסף למנקט כי פליגי באומר אלא נקט במילתיה דרב יוסף לומר אגב מילתיה דרבה ודייק רב יוסף מדלא הזכיר ר' יהודה עת צינה ועת חמה ורבי יוסי הזכיר:

י' במאן אזלא הא דאמר עולא. אף על פי שמוחזר מוחזק כמאן כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי. מלשון אע"פ דייק דחזר מחמת חמה וצינה ולא קנה עירוב לרבי יהודה וכרבה לא אמאי דלכ"ע בעי רבה שיאמר עת צינה הוא ואי דאמר עת צינה לא שייך לשון אע"פ ופי' זה דחוק ופי' אחרון דרש"י נראה לר"י עיקר:

כמאן

לומר כמאן אזלא הא דאמר עולא מי שהחזיק בדרך והחזירו חבירו הרי הוא מוחזר ומוחזק אי מוחזר למה מוחזק ואי מוחזק למה מוחזר הכי קאמר אע"פ שמוחזר מוחזק כמאן כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי ברבי יהודה רב יהודה בר אישתתא אייתי ליה כלכלה דפירי לרב נתן בר אושעיא כי הוה אזיל שבקיה עד דנחית דרגא אמר ליה בית הכא למחר קדים ואזיל כמאן

גב.

הא"י להקל להחמיר הוא. ואם תאמר תיקשי ליה לשמואל דקוף כיבד מעברין (לקמן דף סא): דאמר שבת בעיר חריצה לרבנן מהלך את כולה וחזהו לה אלפים אמה הניח עירובו בעיר חריצה אין לו ממקומו אלא אלפים אמה וי"ל מכל מקום בסתמא כי אורחיה כשאין נותן עירובו בעיר חריצה הוי להקל: לומר ב"ע דא פליגי דצריך. פי' ר"ת לומר עת חמה הוא ועת צינה הוא דכיון שהחזירו מטעם זה אם כן כיון דעתו לילך כשתעבור חמה וצינה ולא יאל מתורת עני אכל אם בלא טעם החזירו אם כן לגמרי נתייאש מליך ויאל מתורת עני אע"פ שהחזיק בדרך ורב יוסף אמר להחזיק כולי עלמא לא פליגי דלריך כי פליגי לומר דסבך רב יוסף כיון שמחמת חמה וצינה הוא חוזר אם כן נתייאש לגמרי מליך ולא קנה העירוב לרבי יהודה אלא כשחזר בלא טעם יתר על כן אמר ר' יוסי דאפילו הכי קנה עירוב והוה ליה לרב יוסף למנקט כי פליגי באומר אלא נקט במילתיה דרב יוסף לומר אגב מילתיה דרבה ודייק רב יוסף מדלא הזכיר ר' יהודה עת צינה ועת חמה ורבי יוסי הזכיר:

י' במאן אזלא הא דאמר עולא. אף על פי שמוחזר מוחזק כמאן כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי. מלשון אע"פ דייק דחזר מחמת חמה וצינה ולא קנה עירוב לרבי יהודה וכרבה לא אמאי דלכ"ע בעי רבה שיאמר עת צינה הוא ואי דאמר עת צינה לא שייך לשון אע"פ ופי' זה דחוק ופי' אחרון דרש"י נראה לר"י עיקר:

כמאן

לומר כמאן אזלא הא דאמר עולא מי שהחזיק בדרך והחזירו חבירו הרי הוא מוחזר ומוחזק אי מוחזר למה מוחזק ואי מוחזק למה מוחזר הכי קאמר אע"פ שמוחזר מוחזק כמאן כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי ברבי יהודה רב יהודה בר אישתתא אייתי ליה כלכלה דפירי לרב נתן בר אושעיא כי הוה אזיל שבקיה עד דנחית דרגא אמר ליה בית הכא למחר קדים ואזיל כמאן

(א) נראה דחסר כאן וז"ל פי שבת מי שקנה שביטה ברגליו יש לו ד"א לבד מאלפים לכל רוח.

עין משפט ונר מצוה

סא א מיי פ"ו מהל' עירובין הלכה ח טור ש"ע א"ח סי' מי ספקי ג: ע ב ג מיי שם טור ש"ע שם ספקי ה:

רבינו חננאל

ואמר שבייתתי במתא פלוני, א"ל אביי כמאן כרב חסדא דאמר מחלוקת במקום פלוני ור' יהוד' מותר. והא רב נחמן [פליג] עליה ותניא כוותיה. א"ל הדרי בי. אמר ליה בר חמא הרי אמרו שבת יש לו ד' אמות. פי' (א) המניח עירובו יש לו ד' אמות אי עירוב אין לו ד' אמות הא הויא להקל הוא, להחמיר הוא, שהרי הפסיד ד' אמות. אלא שמע מיני' יש לו. ודמי בר חמא מבר הא ניהא ליה דלא ניטרה. מחגי' מי שיצא לילך לעירי שמעבידן בה כו'. כבר פירשנוה למעלה. הניח כוותיה דרב הונא מי שיש לו שני בתים וביניהן שני תחומי שבת כיון שהחזיק בדרך קנה עירוב במקום שסיים שבייתו, דברי ר' יהוד'. יתר על כן א' ר' יוסי ב"ר יהודה אפי' מצאו חבירו וא' לו לין פה עת חמה או עת צינה הוא, למחר משכים והולך. אמר רבה אם החזיק שצריך לומר שבייתתי במקום פלוני כולי עלמ' לא פליגי דצריך. דכיון דהוא אזיל באורחא אינ"פ שהחזיק צריך לומ'. כי פליגי במי שאמר שבייתתי במקום פלוני אם צריך להחזיק ר' יהודה או צריך. ר' יוסי ב"ר יהודה אומר אינו צריך. ורב יוסף אמר האומר שבייתתי במקום פלוני שצריך נמי להחזיק כולי עלמ' לא פליגי דודאי צריך. כי פליגי במחזיק אם צריך לומר נמי שבייתתי במקום פלוני אי לא, ר' יהוד' או' צריך. ר' יוסי ב"ר יהוד' או' כיון שהחזיק בדרך אע"פ שלא אמר שבייתתי במקום פלוני קנה שביטה במקום. ואסיקנא כרב יוסף. דרב יהודה בר אישתתא אייתי לרב נתן בר הושעיא כלכלה דפירי, כי קאזיל שבקיה עד דנחית לדרגא והחזיק להוליכה. א"ל בית הכא קדים זיל כדרב

(א) נראה דחסר כאן וז"ל פי שבת מי שקנה שביטה ברגליו יש לו ד"א לבד מאלפים לכל רוח.